

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

5 Nunquid na[m] in iudicijs dicu[n]dis interuenire possit personarum
acceptio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

immodici sint, cum illa testimonia, si ampli episcopatum fructus spectentur, epi videantur gratuito debere subditis. In illos enim multo vehementius militat arg. superius, quod cum gratis debeant administrare iustitiam, contenti sint exigua pecuniam pro ministris a litigantibus extorquere absq. eo, quod inde sibi aliud lucrū augeant. In calce denique questionis postremum hoc verbū adhibuerim quod auctiora iura litigantium vel imponere vel dissimulare & permittere eo intuitu, ut officium plus vendatur, seclerius esset iniustitiae crimen. Ex his ergo solum restat argumentum secundum.

Ad secū
dū arg.

ARTICVLVS V.

Utrum in iudicijs dicendis interuenire possit personarum acceptio.

Post hæc quæ de magistratibus, deque alijs reipublice munerib. atque ad eode iudicantibus instituendis ac dispensandis dicta sunt, consequitur in hoc 5. arti. vt examinemus an etiam in iudicijs dicendis crimen quoq. acceptiois personarū committi accidat? Videtur enim nullum illic locum attingere. Nam dictum est vitium hoc iustitiæ distributiue contra pugnare. Dicitio autem iuris ad iustitiam commutatiuā pertinet, siue illam partem spectes, qua inter particulares personas æquitas seruatur, vt quisque quod contulit, recuperet, siue alteram malorum, vindicatricem quæ ad æqualitatem vltiscitur mala, vt supra quæst. proxima declarauimus. Præterea, secundo arguitur. Arist. 3. Eth. præcipit, vt iniuriæ magistratibus interrogare acriori animaduersione vindicentur, quam quæ in personas inferioris classis inferuntur. Et Ecclesiast. 4. iuberet. In iudicando esto pupillis misericors. Vtraque autem præceptio videtur personas respicere, non ergo in huiusmodi personarum acceptioe vitium æstimatur. Tertio si in iudicijs acceptio personarum versari posset, nunquam deberet quidpiam illuc admitti, quod ab gratiam attineret, nā certe cū iudex gratuito quidpiam concedit alteri partium, videtur personæ respectu illud facere, consequens ta-

Primū
argu. a
parte ne
gatiua.

Arg. 2.

Arg. 3.

men falsum apparet, nam primū videtur ratio postulare, vt ibi iudici copertū est innocentem dolo malo deferri, possit in eius fauorem multa tū indulgere, tū dissimulare, quæ in fauorem nocentis non posset legime. Adde quod & extra hunc casum in arbitrio iudicis apparet esse positum vniuersa latitudinem iuris possit terminos quandoque protendere, quandoq. pertingere, hisque & alijs modis, & parti vni pax altera fauere in his, quæ lex nō vetat. Et tertio, supremus princeps potest vitam nonnunquam vni reo donare, quam alteri simili denegat, esto vterq. condemnatus esset capitis. Quarto demū arguitur. Occurrit nonnunquam ius dubium de quo varie inter doctores opinatur tunc ergo facultatē videtur iudex habere vt amicitia, causa nūc secundū vnā opinionem sententiam ferat, post veto contrarie secundum alteram intuitu etiam personæ, ergo personarum acceptio non semper est in iudicijs illicita. In contrarium autem est illud Proverb. 18. Accipere personam in iudicio, non est bonum.

Questio hæc facilis expeditionis est, porro que vniuersa absoluitur conclusionē. Acceptio personarum in iudicijs dicendis sepe numero committitur, eademque scelus est, & immane crimen. Probatur. Iudicium est recte iudicatio iusti atque iniusti, puta qua rei duntaxat causis sincera & candida ratione perpendis, æqualitas tam inter personas quæ per dationem & receptionem in equalia habebant, constituitur, quam inter crimina atq. supplicia. Hoc autem iudicium corrumpi consuevit quoties non ad causam, sed ad personam, eiusve preces aut pretium, aut ad odium, vel fauorem conijcitur oculus, sed hoc personam accipere seu respicere, potest ergo tale vitium in huiusmodi iudicatus obrepere. Quocirca præiudicium inde nomen trahit, quod iudicium ante causarum legitimam cognitionem præcipitur. Immanitas autem huius criminis inde proditur, quod cū iudex (vt s. Ethico auctor est Aristot. vnde id Cicero libe. 3. legibus, defumpli) cunctos si vique adeo iusti, vt eundem iustitiam ipsam appellauerit animam, nulla esse potest præsentior peruersio, quā a iudice iustitiam corrumpi. Est enim perinde ac si ipsa se iustitia suis manibus dilaniaret, aut certe si ratio ipsa contra se ipsam egisset.

ageret Debet enim iudex (vt ibidem ait Cicero) non vt homo, sed vt ratio dominari, vt potest ad quem ita concurritur, vt ad uiam ipsam rationem, atque adeo ad loquentem æquitaris normam. Ob idque (vt in art. ex eodem Aristotele dicebamus) neque admittenda est in iudicium ratio illa commouendi affectibus iudicis animi neque ille debet nisi clausis corporeis oculis iudicare, ne personarum aspectus eum commoueat, tantum abest, ut vel aures precibus vel largitionibus manus ei liceat aperire. Quapropter nulla est bene instituta res publica, in qua non sint æcerissima pœnæ in iudices decretæ, qui largiti onibus uitæ se corruppique sinunt.

Ad primum ergo argumentum respon- detur cum Diuo Thoma, quod iudicium, si rem ipsam iudicatam spectes, vtriusque iustitiæ rationi commune est, potest enim iudicio definiti, & quemadmodum bonorum communium faciendâ sit restitutio, & quo quique pacto aliena repenset, sed tamen si formam consideres & ipsa etiam iustitiâ commutatiua imaginem quandâ distributionis gerit, quatenus iudex ab altero capit, quod alteri tribuit, & ideo illic potest acceptio personarum latitare. Secundum autem argumentum iam superius dictum est, nam acerbior vindicta iniuræ principi magistratiue illata nihil eum acceptione personarum habet commune, immo cum persone dignitas quantitatem iniuriæ augeat, æquitas est, vt supplicium cumulatius sit. Sententia vero Ecclesiastici per alteram Exod. 23. moderanda est. Debet enim iudicem commiseratio pauperum non nihil mouere, hoc tamen intra iustitiæ limites, nempe vt tantâ sit misericordia in pauperem, quanta sufficit eum a potentia diuitis protegere. Sed quia potest etiam commiseratio exorbitare, admone- mur. Exod. 23. Pauperis quoque non mi- serereberis in iudicio. Solutio autem tertij argumenti meditationem desiderat consi- derationem, haud enim dubium est quin vbi ad gratuita valeat nonnunquam in- serpere personarum acceptio. Gratuita namque appellamus illa quæ iudici iure li- cent. sunt autem huiusmodi nonnulla, nempe quæ cum lege non sint determina- ta suo arbitrio relinquuntur. Igitur ad pri- mum membrum illic defenatum respon- detur primum, quod re dubia an accu-

tus, innocens sit, non licet iudici in eius fa- uorem contra tenorem iuris pendere, tum quod alias periculo se errandi exponeret, tum etiam, quod esset ansam iudici- bus porrigere ad libitum suum arbitrandi ac subinde calidè innectendi fraudem. Vbi vero rei innocentia in propatulo illi sit, nõ solum poterit, sed etiam decebit in gratui- tis, quæ iure non sunt cohibita, innocenti quam fieri potest maxime poterit, citra scandalum tamen fauere, non tamen li- berum illi erit legis necessaria prætermi- ttere, aut dissimulare, propterea quod cum sit legum custos, debet secundum allega- ta & probata iudicium ferre. Adiecerim tamen huic secundum propositionem quod præmittendo aut violando iura in fau- rem manifesti sibi innocentis licet delin- quat etiam nonnunquam mortaliter, tum contra officium suum legem præuarican- do tum etiam propter scandalum ad resti- tutionem tamen nequaquam tenetur ad- ri, quia nihil quod suum esset, illi abstulit.

Tertia propositio. Nunquam neque in gra- tuiis inclinare liberum est iudici contra innocentem, hoc enim esset iniquitatem fouere. At verò vbi iustitiâ vtrinque du- bia sit tunc non est apertum vitium in his, quæ mere sunt gratuita, alteram partium alteri anteferre, dummodo citra scand- alum fiat, & citra alterius damnum. Nam si in fauorem amici tempus probationis, aut alios terminos prorogauerit vt alter expensas maiores faciat aut temporis diu- turnitate lassatus lite abeat iniuria est. Quod si gratuitum huiusmodi beneficium pecunia vendat hoc quidem, præterquam quod semper est iniquum, insigniter fe- dum est. Quin vero addiderim, nisi id quod lege conceditur, temperatissime fiat, illico in acceptiorem personarum verge- re. Quod si contra arguas huiusmodi vi- tium non existeret nisi contra iustitiâ, id negatur, immo & contra æquitatem com- mittitur, & iniquitate non caret, quod gra- tuita omnia in fauorem vnius partis con- gerantur, restitutio autem non habebit lo- cum nisi vbi lex conueniat. Ad tertium denique membrum responderetur, neq; ca- rere temper acceptione personarum vbi pri- ceptis gratis quibus iam condemnatorum uitam, aliudve supplicium remittit, quod si- milibus denegat. Enimvero quamuis non iustitiæ rigor, æquitas tamen volatur, atq.

Prima propositio.

Secunda propositio.

Tertia propositio.

Obiectio. Diluio.

Ad tertium membrum.

OTO
ULRE
GIBUS
DIE
13

id consideratius prælati præfectisque Ecclesiastici, & maxime in religionibus animaduertendum est, ne in legum dispensationibus etiam quæ iure illis licent, aut in panis relaxandis sint personarum acceptores, nam profecto & in his quoque culpa hæc obrepere assolet. Ad quartum argumentum eodem ferme pacto respondetur haud enim dubium quin & vsus ille impingere possit in acceptionem personarum. Igitur in primis necessarium semper est sententiam secundum probabiliorem opinionem subscribere, etiam si alia sit probabilis. In speculabilibus nanque scholarum disputationibus nullum inde constat periculum quod quispiam minus probabilis ingenij gratia defendat, in practicis vero quæ aliena iura respiciunt nefas est iudici infirmioris opinionem lectari: sicuti & medico in practica ex qua salus pendet infirmi, ac multo magis Theologo in his quæ sunt fidei. Quin vero index aliter faciens restitutioni fieret obnoxius. Ex quo fit, pessime sibi communique bono consulere iudices atque etiam medicos, qui postquam semel vnam opinionem imberint nulla ratione possunt ab illa dimoueri, cum tamen ne iniuriam alijs intentarent posthaberentur honorem proprium, & ad alteram, cum primum probabilior appareret commigrare. Secunda propositio sit, vbi pariles esse omnino contingerit opiniones non esse a peritum scelus nunc vnam nunc alteram opinionem amplexi, vix tamen carere potest scandalo. In his autem cunctis vigilanter cauendum est ne vel amicitia vel quicumque alius affectus caliginem intellectus offendat ut eam opinionem probabiliorem iudicet, quam pro sua libidine mallet.

ARTICVLVS VI.

Vtrum in priuatis honoribus deferendis interuenire possit personarum respectus.

Non satis est de publicis communibusque honoribus dixisse, nisi in hoc sexto articulo de illis etiam sermonem subiiciamus, quia a priuatis personis sibi inui-

cem deferuntur. Videtur enim nulla in his posse vsu venire personarum acceptio. Enimvero cum hoc vitium solius sit iustitie inimicum videtur non protendi vsque ad gratuita, qualis est vrbantitas & comitas in multis honoribus. Quoniam si quis digni honorem deferat, nemini iniuriam facit, dum tamen eisdem honoris nunc ac titulos erga indignos quoque vrbantitis gratia ostendat. Secundo arguitur. Et si honor, vt omnis philosophia proclamatur, soli, debeatur virtuti, tamen multi sunt prauis quibus honor lege deferatur, vt prælati, parentes, senes, & illustres, etiam si corruptis sint moribus. Contra hæc nihilominus nos Iacob capitu. 2. suæ Canonice, sub hisce verbis insinuit. Si introieris in conuentum vestrum vir autem annulum habens in veste candida, intrauerit autem pauper in sordido habitu, & intendatis in eum, qui inductus est veste præclara, &c.

Hanc questionem ob hunc præcipue locum Iacobi submouimus, vt exploremus quale peccatum sit indignis personis ob humanas secularesque causas honorem exhibere. Sit ergo prima conclusio. Et si honos reuerentia sit cuique ob suam excellentiam exhibita, tamen id cui proprie & singulariter honor debetur, est virtus. Huius sententiæ 4. Ethic. cap. 3. auditor est Aristoteles vbi ideo subiunxit, honorem maximum esse externorum bonum, quo te vera solus bonus dignus est, Atque eandem ob rem lib. 1. docuerat a viris probis elegantes honorem expetere in testimonium virtutis. Ob idque honor a voce. Honestum defendit honestas autem vni competat virtuti. Quapropter Romanus ille Marcus Marcellus ea lege Honoris in media vrbis templum erexit vt nemini illuc nisi per ædes Virtutis pateret aditus. Et de Christo præcinit regius Psaltes. Gloria & honore coronasti eum Domine Et Paulus ad Timotheum. Regi seculorum immortalis, &c. honor & gloria. Atque eiusdem duobus membris ad Romanum. sempiternæ illius sceli citatis qualitatem expressit dicens. Hi qui secundum patientiam boni operis, gloriam & honorem, &c. Secunda conclusio. Nihil sanctius præter virtutem sunt quoque alie excellentiæ, quarum ob causas hoc seculo mortalibus honores debentur, nempe primum propter diuinam representationem.

Ad quartum mebrum.

Prior propositio.

Posterior propositio.